

Šarm

Časopis s dobrým vkusom

číslo 37
6. SEPTEMBER 2011
0,86 €

**VYMETAČKA
SVETOVÝCH ŠOU**

**Porazí Američanka svojimi
megaprsami naše talenty?**

**MANUÁL
K NOVÝM
SERIÁLOM**
Zorientujte
sa v naj-
väčších
mrchách
a zálet-
níkoch

POD DOHLADOM KAMIER

**Sú naše deti
v internáte v bezpečí?**

**So ZDENOU STUDENKOVOU
otvorene o práci a financiách**

**ZAROBILA
12 KORÚN!**

SPoločnosť

7 PLUS

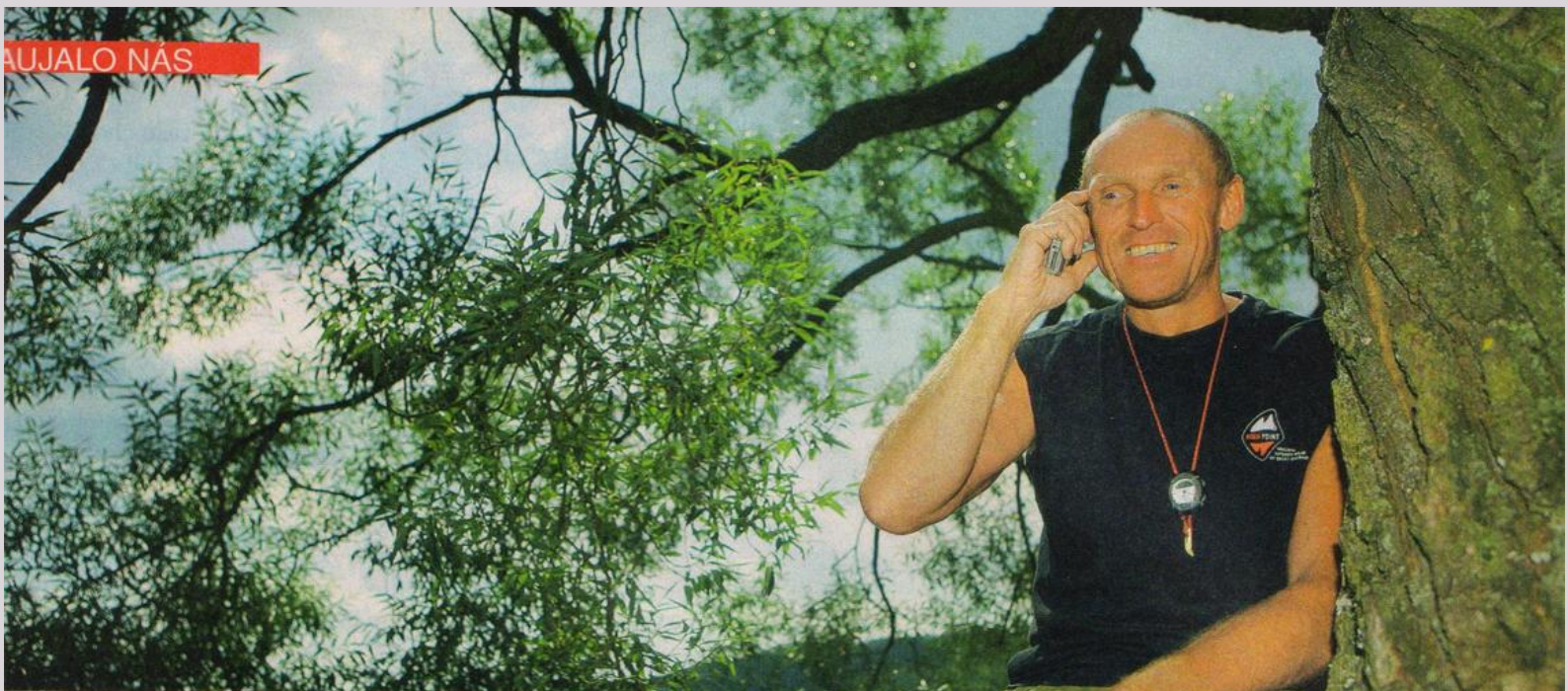

9 771336 431900 5

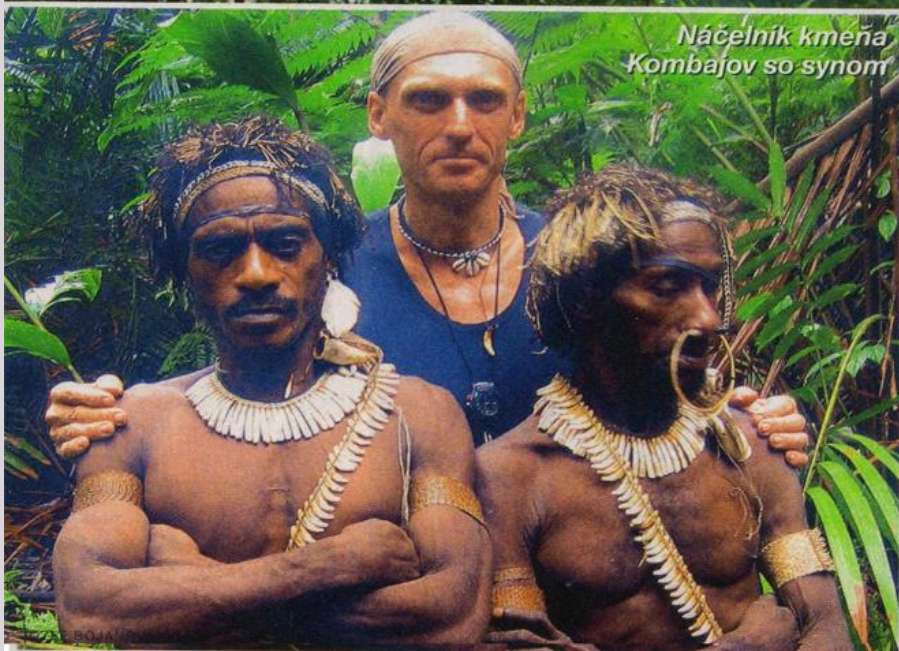

37

PREDLŽTE SI LETO: ROZDALI SME SEDEM DOVOLENIEK

Petr Jahoda v prírode aj úraduje.

Náčelník kmeňa Kombajov so synom

Lovia lukmi a šípmi, vlastnia len to, čo nevyhnutne potrebujú, a my ich považujeme za chudákov, čo uviazli v dobe kamennej. Pritom skôr naša – vraj vyspelá – spoločnosť má toľko vážnych problémov, že nevie, ktorý skôr riešiť. Terorizmus, ekonomickú krízu, nízku pôrodnosť belochov, pre ktorú hrozí, že vymrieme... Nemali by sme si predsa len vziať v niečom príklad od „primitívov“ z pralesa?

Civilizácia kontra divosi

S takýmito úvahami som išla za Petrom Jahodom. Mali sme sa stretnúť pri priehrade neďaleko Brna. To som ešte netušila, že ide o nudistickú pláž. Vraj tu pracuje počas teplých dní. Práve totiž organizuje turistickú výpravu k divochom, na čo mu stačí mobil a laptop.

Petr síce počas rozhovoru zostal oblečený, okolo nás však po celý čas korzovali naháči. Často postarší s nadváhou, takže pohľad na nich len potvrdzoval, ako my „civilizované ľudstvo“ degenerujeme. Naj-

mä keď sme si prezerali fotografie prírodných ľudí z Afriky aj z Papuy Novej Guiney, ktorí šaty vôbec nenosia, ale aj vo vysokom veku sú štíhli a svalnatí...

Petr začal tieto exotické končiny navštevovať pred pätnástimi rokmi. Najprv z čirej zvedavosti, ale keďže ho to stále ľahšie spáť, vraj si zo záľuby živobytie a dnes sem sprevádza turistov. Výlet za prírodnými národmi vyjde zhruba na päťtisíc eur. Treba sa tam však poponáhľať. Žiaľ, aj prírodné národy pomaly spoznávajú vymoženosti moderného sveta a strácajú identitu. „Už nie je zvláštnosťou, že stromoví ľudia vlastnia tranzistoráky a niektoré kmene pod vplyvom civilizácie zliezajú zo stromov a stavajú si chatrče na zemi,“ vraví cestovateľ smutne.

Ludožrúti

S Petrom Jahodom sme sa rozprávali najmä o Kombajoch a Korovajoch, bývalých ludožrútoch z Papuy. Oficiálne kanibalizmus na Papui už neexistuje, ale strach z ludožrútsva áno. Petr

Kamaráti z doby kamennej

Český cestovateľ Petr Jahoda (48) sa spriatelil s ludožrútmami. Večeria s nimi červy a spáva na stromoch. Nie sú nebezpeční, no raz mu predsa len išlo o život. Keď naňho šamani nechtiac prehodili chorobu, ktorú práve vyhnali z niekoho iného.

GALINA LIŠÁKOVÁ

Takto Kombajovia bývajú.

FOTO: PETR JAHODA

to zažil pred siedmimi rokmi, keď domorodci v civilizovaných dedinách odmietli robiť jeho výprave ku kmeňu Korowai Dalam nosičov. „Tvrдили, že by ich stromoludia zabili a zjedli. Či to malo opodstatnenie, to ťažko posúdiť. Oficiálne je kanibalizmus zakázaný, ale veď aj u nás je zakázané kraďnúť a kraďne sa. No tieto kmene nikdy nejedli ľudí iba pre chuť na ľudské mäso, ale z pomsty. Napríklad, ak človek jedného kmeňa zabil príslušníka iného kmeňa, postihnutí to dvojnásobne odplatili. Lenže niekedy to pokračovalo, až kým sa navzájom takmer nevyhubili. Aj preto sa podľa mňa ludožrúti usadili na stromoch, lebo slúžia ako veľmi ťažko dobytne pevnosti.

Bývanie na stromoch má však ešte jeden význam. Chrání pred komármi, ktoré prenášajú maláriu a držia sa nižšie pri zemi.“

Petr priznáva, že ho fascinuje, ako šikovne sa v korunách pohybujú, aj ako rýchlo zliezajú po drevených kolochoch z výšky šiestich až dvanáshtich metrov. „Fascinuje ma, čo všetko takzvaní

divosi dokážu, kým my sme to už zabudli. Napríklad prenášať oheň na dlhé vzdialenosti počas dažďa či nájsť zemiaky tri metre pod zemou. Napriek tomu, že žijú uprostred pralesa, keď dovaria, polená odtiahnu od seba, aby zbytočne nehoreli. Z prírody, skrátka, nevezmú viac, ako potrebujú.“

Pravidlá návštevy

Keďže s domorodými nosičmi Petr neuspel, za stromovými ľuďmi sa znovu vybral pred tromi rokmi, pripravený, aby cieľ mohol dosiahnuť bez nich. Nie všade sa však stretol s priateľským prijatím.

„Z niektorých osád vybiehali bojovo pomaľovaní domorodci, kričali, mierili na nás šípami a búšili do stromov. Mal som však pocit, že nám nechcú ublížiť, len si neželajú našu návštevu. Obišli sme ich teda veľkým oblúkom. Našťastie, našli sme aj osady, kde nás prijali priateľsky.“

Ako to vyzerá, keď príde do dediny divochov? Vraj sa nahlas rozpráva s ostatnými členmi vý-

Ženy z kmeňa Kombajov spracúvajú ságovú palmu, z ktorej vyrábajú múku.

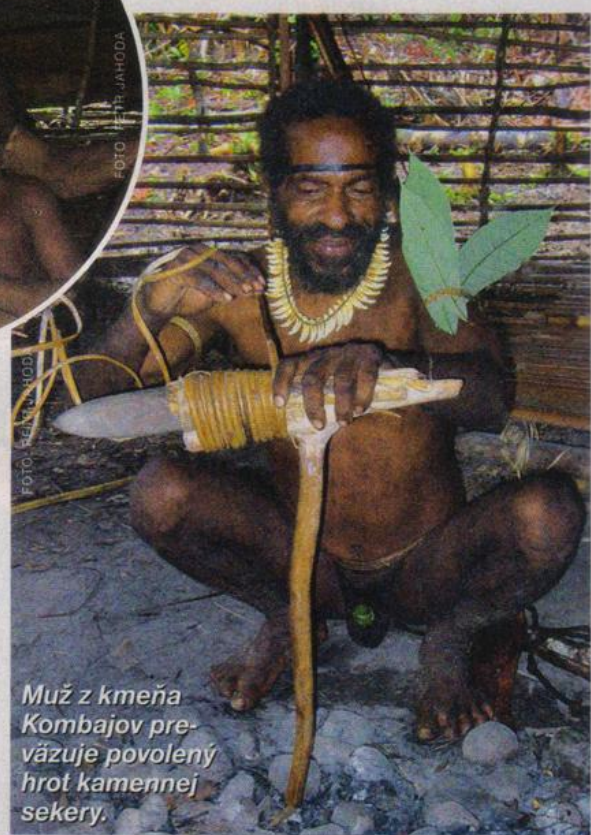
Babča

FOTO: PETR JAHODA

pravy, aby sa domorodci necitli, že ich niekto chce prepadnúť. Na úvod je dobré tiež vytiahnuť darčeky ako tabak, cukor, soľ, čaj alebo kávu. „Je dôležité prihovárať sa im. Keď ich jazyk nepoznám, hovorím po česky. Akosi sa dorozumieme, i keď, samozrejme, podrobné informácie sa nedozviem.“

Ženy za stenami

Petr sa ludožrútovej nebojí. Spí s nimi v chatkách z trstia v korunách stromov, je ich jedlo, loví s nimi zver. Medzi mužmi a ženami vraj funguje tradičná delba práce. „Ženy zbierajú zemiaky, jedlé listy a pasú divoké prasatá a všade ich sprádzajú deti. Muži zatiaľ lovia alebo stavajú, či opravujú domy.“ S úsmevom dodáva, že je to sympatická civilizácia aj preto, že ženy s deťmi bývajú zvlášť. „V dome sú oddelení stenou a že-

Muž z kmeňa Kombajov preväzuje povolený hrot kamennej sekery.

FOTO: PETR JAHODA

ny bez dovolenia k mužom nemôžu, ani keď im nesú jedlo, ktoré pre nich pripravili. No ani muži spoza steny nevychádzajú, len cez ňu na ženy pokrikujú.“

Slávnosť ságových červov

Pri spomienke na jedlo stromových ľudí Petr Jahoda použije prívlastky ako nemastné a neslané. „No keď kráčate pralesom štrnásť dní, ste takí

vyhladovaní, že zjete hocičo, aj červy. Tie mi, mimochodom, celkom chutili. Sú veľké ako palec a ľahnu sa vo zvyškoch ságových paliem, ktorých kmene domorodci nasekajú, aby získali škrobovité prášok ságo. Je to základ ich potravy – pripravujú z neho placky, zahusťujú nim omáčky...“

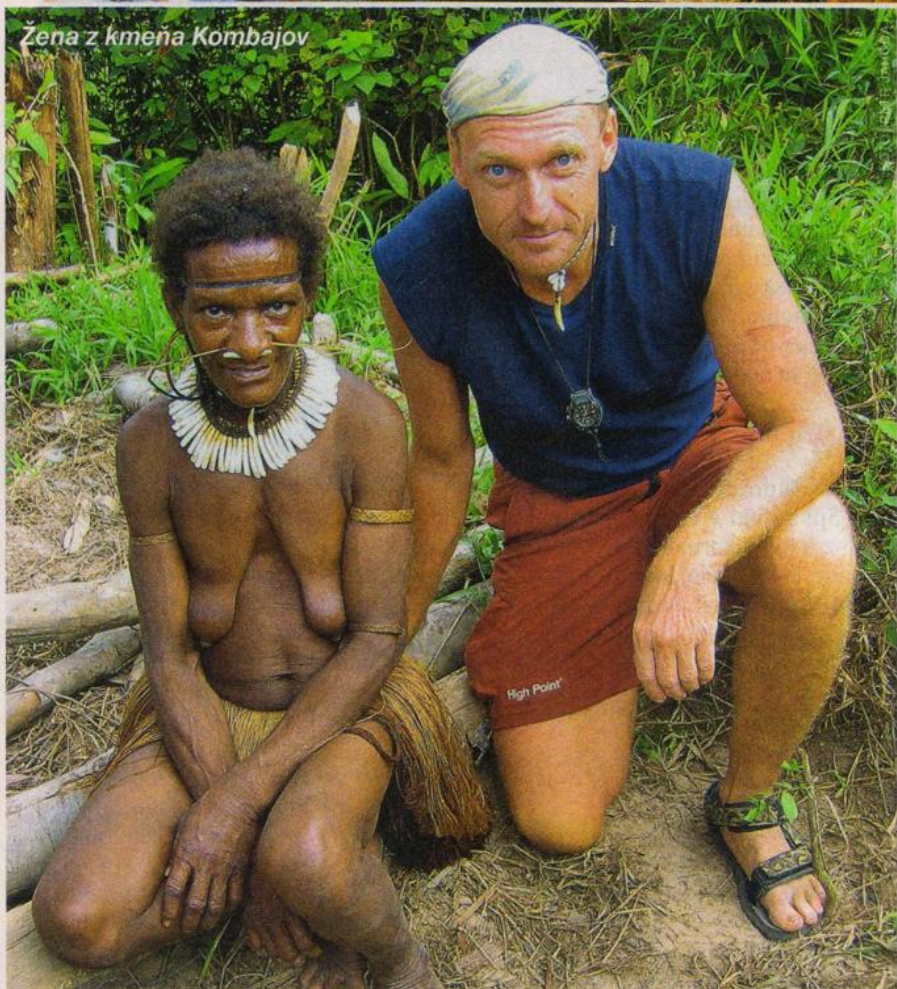
Stromoví ľudia sú za ságové červy prírode takí vďační, že zhruba raz za päť rokov usporadávajú

Náčelník Kombajov
vyrába kamennú sekeru.

FOTO: PETR JAHODA

Žena z kmeňa Kombajov

Kombaj opracúva
buameru, plod pandá-
movej palmy, aby
z nej urobil omáčku
k ságu.

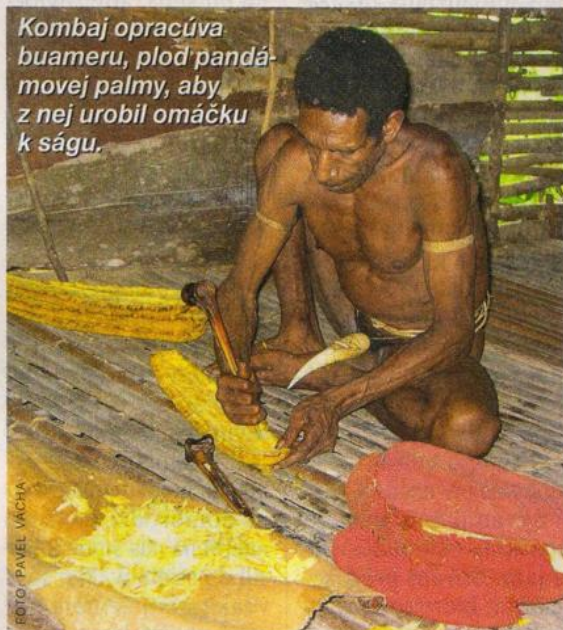

FOTO: PAVEL VACHA

na ich počesť slávnosť. „V pralesi vybudujú veľký prístrešok, pod ktorým sa žije niekoľko osád. Všetci hodujú a veselia sa, len jeden človek leží. Ženy ho síce krmia, ale nesmie sa hýbať, aby mu zoslabli svaly a príro-

da videla, ako je na tom zle, a zabezpečila na ďalšie roky veľa ságových červov.“

Obyvatelia pralesa však jedia aj ryby, riečne raky, vtáky, diviaky či iné mäso. Pečú ho na kameňoch alebo varia zabale-

né do listov, napríklad z banánovníka, ktoré neprepustia paru, vzduch a vodu.

Stará mama

„Asi to znie čudne, že mám kamarátov v dobe kamennej, ale viackrát sa mi to potvrdilo. Napríklad, keď som tesne pred plánovaným odchodom od Kombajov musel ísť do nemocnice s poriadne silnou maláriou. Keď som sa vrátil do osady, všetci sa na mňa vrhli, objímali ma a tešili sa, lebo si mysleli, že to neprežijem.“ Medzi Korovajmi si zase našiel adoptívnu babičku. „Bola to staršia žena, volal som ju Babča a obľúbil som si ju pre jej veselosť, energickosť, pracovitosť, ale aj nádherný spev. Raz som ho nahral na diktafón a odvtedy, vždy keď som ju prišiel navštíviť, chcela, aby som jej nahrávku pustil. No najprv ma vyhrešila, kde som bol tak dlho, že sa o mňa bála. Až potom ma vyobjímala a dala mi najesť. Skrátka, ako ozajstná babička.“ Raz ju však nenašiel. „Všetkých som sa na ňu vypytoval, a keď už asi tretí kamarát iba mlčky sklonil hlavu, pochopil som, že zomrela. Stromoví ľudia totiž kamarátovi o smrti jeho blízkeho ne-

Mladší aj starší Kombajovia

povedia, aby mu nespôsobili bolesť.“

Prehodená choroba

Akého veku sa stromoví ľudia dožívajú, to nevie povedať. Podľa jeho odhadu päťdesiat až šesťdesiat rokov. „Hoci tých, ktorým som hádal päťdesiat, už poznám pätnásť rokov a vyzerajú stále rovnako.“

Svoj vek nevedia ani sami domorodci, pretože nerozlišujú dlhšie časové obdobie než lunárny mesiac. „Papua je totiž ostrov jednej sezóny. Ne-

striedajú sa tu ročné obdobia, ani obdobia sucha a dažďa.“

Netuší ani to, na čo zomierajú, lebo k lekárom nechodia. Ak sa necítia dobre, idú za šamanom. Aj on sa už zúčastnil na šamanskom obrade. Na ostrove Siberut, ktorý leží neďaleko indonézskej Sumatry.

„Ocitol som sa tam náhodou, keď šamani z chorého vyhánali chorobu. Asi som sa postavil na zlé miesto, lebo ju vyhnali priamo do mňa. Hoci som racionálny človek a ateista, naozaj si

inak neviem vysvetliť, prečo som zo dňa na deň ochorel a trápil sa dva roky. Buď som mal štyridsiatky horúčky a podľa výsledkov krvi som bol úplne zdravý, alebo horúčky klesli, ale podľa výsledkov krvi som bol na umretie. A lekári nevedeli identifikovať príčinu.“

Vyžmýkaný

Vrátil sa teda za šamanmi a požiadal ich aby mu problém odstránili. „Najprv som mal dojem, že ma chcú ‚odfláknúť‘, ale

potom im kamarát, ktorého práve mali slávnostne vysvätiť za šamana, dohovorel a zobrali to vážne. Tancovali okolo mňa, zvonili zvončekmi a pritlačali dlane postupne na všetky časti môjho tela, akoby z nich chceli chorobu vyžmýkať. Šteklilo to, takže chvíľami som mal čo robiť, aby som sa nerozoslmal. No keď mi rukami zatlačili na brucho a zrazu ich prudko odtiahli, mal som pocit, akoby mi z neho niečo vytrhli a zahodili to preč. Moje problémy potom definitívne zmizli.“ ■